Vyfde Jaer. Nr 13. Zaturdag, 27 Maert 1858.

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De POSTRYDER verschynt eens per week, 's zaterdags.
Men schryft in te Tongeren by de We J.-P. COLLÉE, boekdrukker en uitgever van dit blad, groote markt, nr 20, en by alle postdirecteurs.
Alle toezending van brieven, annoncen, geld, enz., moet gefrankeerd zyn.

Het abonnement vooraf betaelbaer is bepaeld op 5 fr. per jaer.
» » » 3 fr. per half jaer.
Een blad afzonderlyk . . . . . 20 centimen.
De aenkondigingen, per drukregel. . . . 15 »
De reklamen » » . . . . . 25 »

By het zenden van aenkondigingen is eenieder verzocht duidelyk uit te drukken of dezelve in den POSTRYDER alleen, ofwel ook in het fransch blad, le COURRIER DU LIMBOURG, moeten opgenomen worden. Deze laetste, voor verscheidene achtereenvolgende keeren gegeven genieten voordeeliger conditiën.

TONGEREN, DEN 27 MAERT.

De lagere onderwyzers.

Er wordt byna niet een budget gestemd of men hoort reklamatien strekkende tot de verhooging der traktementen van deze of gene ambtenaren. Op voorstel van M. Rogier, heeft men de jaerwedde van sommige distrikt-kommissarissen verhoogd, Z. K. H. de hertog van Braband heeft eenen dergelyken maetregel gevraegd voor de belgische afgezanten in vreemde landen ; maer zoo wy het reeds gezegd hebben, die distrikt-kommissarissen konden wachten, en op de afgezanten moeten de lagere schoolonderwyzers den voorkeur hebben. Voor de gezanten is het eenen kwestie van pracht, voor de onderwyzers is het eene kwestie van bestaen.

Sinds 1830 hebben de laetstgenoemden oneindige diensten bewezen ; hunne pligt hebben ze goed gekweten, Zy hebben getracht eene meer geleerde en betere bevolking daer te stellen ; zy hebben dezelve met de eeuw doen vooruitgaen, en hoe vele persoonen zyn er niet die aen het lager onderwys den voorspoedigen toestand te danken hebben in welken zy zich bevinden ? De noodzakelykheid van op de schoolonderwyzers te denken, moet niet bewezen worden ; elk een bekent dezelve. Men heeft, op de herhaelde reklamatien der drukpers, de jaerwedden verhoogd der brievendragers ; meer als tyd is het dat men ook het lot der lagere onderwyzers verbetere. In de eerste heeft men het stoffelyk werk in acht genomen ; hier moet men het zedelyke beloonen.

De onderwyzers, zegt men, zyn geene Staetsambtenaren, en 't is de gemeente die ze betalen moet volgens hunne verdiensten. Die tegenwerping steunt maer op eene verzinning der wet, en ten gronde heeft zy geene beduidenis : 't is aen de gemeente niet alleenlyk, maer bezonderlyk en vooral aen de samenleving, aen den Staet dat de onderwyzers dienst doen ; 't is het vaderland dat zy bevoordeeligen door het onderwys en de opvoeding der jeugd, de toekomst en de hoop der natie. 'T is dan het gouvernement dat hunne diensten beloonen moet. Ware zelfs de zaek regelmatig ingerigt, de jaerwedden der onderwyzers zouden ten laste van den Staet moeten zyn.

Overigens, indien die zoo nuttige burgers de verbetering van hunnen toestand van de gemeenten verkrygen moeten, zullen zy lang wachten, want het grootste deel der gemeenten zit in groote schulden welke hun niet toelaten van nieuwe uitgaven te doen, en in sommige andere waerdeert men de voordeelen van het onderwys niet gelyk het behoort. Het is dan de zoo regtveerdige vraeg der schoolmeesters van de hand wyzen wanneer men ze naer de gemeenten verzendt.

Andere beweegredenen pleiten nog ten hunnen voordeele :

Sedert 1842 is de taek van den onderwyzer veel lastiger geworden ; men heeft meer en meer van hem geeischt ; meer als eertyds heeft hy moeten kosten om zyn doelwit te bereiken, en nogtans zyne jaerwedde is dezelfde gebleven.

De lastige en moeijelyke jaren hebben den toestand van vele onderwyzers zeer akelig gemaekt, en welligt bevinden zich velen in de armoede.

Buiten de school is er toch voor den onderwyzer niets te verdienen, en nogtans moet hy eenen rang behouden die overeenstemt met zyne bediening ; aldus is het dat zyne toestand van jaer tot jaer verergert. Meer dan tyd is het dat men er in voorzie. De beloften tot nu toe door het gouvernement gedaen hebben geenen uitslag gehad. Het behoeft dan dat eenige leden van de Kamer gebruik maken van hun regt van voordragt en eene som bepalen die aenstonds zal gestemd worden ter beschikking van het gouvernement om de jaerwedden der onderwyzers te vergrooten. 'T is de eenige middel om de zaek tot een goed einde te brengen.

De volksvertegenwoordigers van het arrondissement Tongeren, MM. de Renesse en Julliot, hebben deze week de aendacht der kamer gevestigd op het slecht stelsel dat men tot hiertoe gevolgd heeft in het planten en het snoeyen der boomen langs de steenwegen.

Wy hebben steenwegen, zegt M. Julliot, die slechts zeven meters en half breed zyn. Men plant er de boomen op zulke wyze dat de steenwegen slechts eene breedte behouden van zes meters en half, hetgeen in de duisternis zeer gevaerlyk kan worden.

Dan nog, om den steenweg niet te ontsieren, plant men boomen voor de deuren van de bewoonde huizen ; men belet alzoo de vaertuigen by deze wooningen aen te komen en men maekt dat het voor deze lieden eene uer te vroeg avond is.

Wat gebeurt er nu ? De boomen die voor deze huizen staen, worden jaerlyks door de kwaedwilligheid vernietigd, zoo dat dezelve toch niets voor het land opbrengen. Het gouvernement zou deze wederwraek kunnen ontgaen, indien het een weinig toegevend voor het publiek wilde zyn.

Onze beide vertegenwoordigers hebben menige gegronde redenen bygebragt om aen de bewooners onzer steenwegen regt te doen wedervaren. Uit het antwoord van M. den minister van openbare werken blykt overigens, dat het bestuer gesteld is om de gegronde klagten onzer vertegenwoordigers te bevredigen.

De *Emancipation* bevat de volgende regels :

« Toen wy gisteren de begrootingen zagen van het koningryk der Nederlanden voor 1830, waren wy getroffen over de ruïneerende vermeerderingen welke zy, vooral in België, ondergaen.

» Ons landeken verteert vandaeg 130 MILLIOEN en nog meer. De twee koningryken byeen, voor 1830, gaven te samen maer zooveel uit : inderdaed, het algemeen budjet voor de 17 provinciën was maer van ongeveer 140 millioen. Het derde, ter nauwernood, viel op België, omdat het regt is er een dozyn millioenen voor af te trekken voor de marine en een half dozyn millioenen voor den *waterstaat* — twee zuivere hollandsche instellingen.

» Het departement van binnenlandsche zaken (altyd voor de 17 provinciën) kostte maer 4 MILLIOEN en nu kost het al 8 MILLIOEN voor Belgie alleen. Het budjet van oorlog was voor 1830 omtrent 40 millioen, en dit cyfer moeten wy nu alleen opbrengen:

» Zoo is het met al het overige.

» *De algemeene belastingen waren gematigd, de plaetselyke kontributien waren het insgelyks.* Onze groote steden hadden de helft van de lasten niet te dragen welke haer nu worden opgelegd.

» En echter overal heerschte orde, en de groote functiën werden goed vervuld ; en als het nederlandsche gouvernement niet zoo vreemd was gebleven aen de zedelyke en godsdienstige belangen, *dan zou nooit de revolutie in onze schoone provincien zyn uitgeborsten.* »

De *Emancipation* heeft gelyk ; de aenhoudende verhooging der budjetten is de ondergang van Belgie.

JANE O' GORMAN.

Toen het trouwe Ierland opstond tegen den schynheiligen en trouwloozen Willem, verraderlyken schoonzoon van koning Jakob II, onderscheidde zich William Patrick van Fenny-Moor onder de yverigste voorstanders van de zaek der Stuarts. God, die soms de edele harten beproeft, deed hem in eene hinderlaeg van de soldaten van Willem vallen, en het was eene groote vreugd voor de vyanden, dien trouwhartigen ridder in de gevangenis van Limerick te zien werpen.

In tyden van burgeroorlog, is de afstand van de gevangenis tot het schavot niet groot. William Patrick verscheen welstaenshalve voor den krygsraed, en werd veroordeeld om onthoofd te worden.

Hy had nog slechts eenige dagen te leven, en de gevangenbewaerder, die hem niet zonder ontroering konde aenschouwen, verwachtte nog enkel het schriftelyke bevel hem naer de strafplaets te voeren. Dit bevel moest van Dublyn komen. Zyne verwanten en vrienden hadden hem in de gevangenis bezocht ; zy hadden zyn laetst vaerwel ontvangen. Doch een lid van zyne familie was niet met de overigen gekomen, om zynen zegen te ontvangen... en dit lid was de trots zyner oogen, de hoop van zyn huis, de vreugd en de liefde van zyn hart, het wes Jane, zyne beminde dochter.

De duisternis des avonds had den laetsten schyn van den dag vervangen ; de stralen der zon, die een oogenblik tusschen de yzeren traliën van het kleine venster des kerkers hadden geschoten, waren thans verdwenen, gelyk de hoop een hart verlatende, dat zich aen haer overgeeft. De edele gevangene, leunende met het hoofd tegen den kouden muer, liet zich door de droefheid beheerschen, zyn geliefkoosd kind voor de laetste mael niet te hebben kunnen omhelzen, toen de yzeren deur zwaer op hare verroeste hengsels rolde, en de gevangenbewaerder binnentrad, gevolgd van een schoon jong meisje ; hare gestalte was hoog en haren gang fier ; hare zwarte oogen waren schitterend en zonder tranen, doch die schittering zelve verried haer hartzeer... een hartzeer te diep gevoeld, om zich door tranen lucht te geven. De vlechten van hare zwarte hairen scheidden zich op haer voorhoofd, zoo zuiver glad als gepolyst marmer ; de gevangene hief het hoofd op, op het oogenblik, dat zy binnentrad.

» Vader, teergeliefde vader ! riep zy en veegde eene traen weg, die haer ontsnaptte, by het uitspreken dezer woorden.

— Uwe zamenkomst zal kort wezen, zegde de gevangenbewaerder, wyl hy hen verliet.

— De hemel bescherme en vertrooste u, myn kind ! sprak Sir William Patrick, wyl hy zyne dochter aen zyn hart klemde en eenen teederen kus op haer schoon voorhoofd drukte. Ik vreesde te sterven zonder u mynen zegen te hebben gegeven ; en die vrees was pynlyker voor my dan de dood.... Maer gy zyt gekomen, myne liefde... gy zyt gekomen. Gy zyt het, en gy komt den laetsten zegen halen van uwen ongelukkigen vader.

— Neen ! neen ! Hou op, riep zy, het is uwen laetste zegen niet, dat kan niet zyn... Vader, gy zult niet sterven.

— Bedaer, myn kind... Gave God dat ik u konde troosten ? Maer er is geene hoop meer ; nog drie dagen, en gy en myne overige kinderen gy zult.... »

Weezen zyn, wilde hy zeggen, doch het woord stierf op zyne lippen.

» Drie dagen ! hernam zy eensklaps het hoofd opheffende ! Er is dus hoop.... Myn vader zal leven. Myn grootvader is de vriend van den minister, die al het vertrouwen bezit van Willem. hy zal het leven van zynen zoon vragen, en myn vader zal niet sterven.

— Neen ! neen ! Jane, bedrieg u niet... er is geene hoop meer ; myne veroordeeling is reeds geteekend door Willem den overweldiger. De doodbode is uit Dublyn vertrokken, reeds is hy op weg om het bevel tot myne strafuitvoering hier te brengen.

— Wat geeft dat, myn vader zal niet sterven ! Hy za niet sterven, hernam het meisje met kracht, wyl zy den blik ten hemel rigte... Daerna, alsof daerdoor hare hoop verdubbeld was, vatte zy de hand haers vaders, kuste ze met vervoering, en zegde hem : » Wy gaen scheiden... doch om elkander weldra weder te zien.

— Wat wilt gy zeggen, kind ?

— Vraeg het my niet.

— Op wien hebt gy uwe hoop gevestigd ?

— Op God en op my zelve.

— Jane, stel u niet in gevaer.

— Vader, bid dat ik gelukke.

— Wat gaet gy doen ?

— Myne pligt. »

En zy vertrok.

Des anderendaegs na deze zamenkomst, ging een reiziger over de valbrug van Shannonrood, en zette zich, na de straet van Marygate te hebben doorloopen, neder om te rusten op een steenen bank aen de deur eener afspanning ; doch hy dorst deze niet binnentreden ; zy was te groot voor zynen stand, want eenige maenden vroeger had zy tot hoofdkwartier gediend aen Willem van Nassau en koningin Maria. De reiziger droeg eenen vest van gryze wollenstof, om het lyf gesloten met eenen lederen gordel, en daerover een' korten mantel van eene gemeene bruinachtige stof. Het was waerschynlyk een jong mensch : doch zyn hoed, waervan de rand op zyne oogen nederviel, bedekte teenemael zyne wezenstrekken. In de eene hand hield hy een klein pak, in de andere eenen pelgrimstok. Na een luttel *smallbier* gevraeg te hebben, om te ververschen, na nog eenige minuten te hebben gerust, stond hy op en vertrok..... De nacht viel onderwylen in, en niet alleen was de lucht zwart door de duisternisse des nachts, maer ook door dikke onweerswolken. De wind stoof huilend door de straten ; er begon een koude regen neêr te vallen, en de rivier de Shannon liep zeer onstuimig.